

Asia: VN/15071/2022

STM060:00/2022 Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle lääkehuollon kustannustehokkuuden parantamista koskevaksi lainsäädännöksi ja siihen liittyviksi asetusmuutosehdotuksiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt lausuntoa säännöskokonaisuudesta, jonka tarkoituksena on tuottaa säästöjä lääkekorvausten valtionosuudessa vanhustenhuollon sitovan hoitajamitoituksen rahoittamiseksi. Kyseiseen kokonaisuuteen kuuluvat hallituksen esitysluonnos sekä kaksi asetusluonnosta.

Toimenpidekokonaisuuteen sisältyvät lääkevaihdon tehostaminen sekä apteekkitalouteen kohdistuvat yli 60 miljoonan euron leikkaukset. Hoitajamitoituksen toteutus nykyesityksen muodossa merkitsisi apteekkeille huomattavia vaikeuksia, jotka johtaisivat suuriin sopeuttamistoimiin useissa apteekeissa.

Säännöskokonaisuus heikentäisi merkittävästi apteekkien toimintaedellytyksiä

Toteutuessaan säännöskokonaisuus johtaisi irtisanomisiin, apteekkiverkoston supistumiseen sekä apteekkilupien hakematta jättämiseen. Alan rekrytoinneissa ehdotus tuntuu jo nyt. Asiantuntija-arvioiden mukaan esitysten mukaiset muutokset johtaisivat taloudellisiin vaikeuksiin joka neljännessä apteekissa ja henkilöstövähennyksiin useimmissa apteekeissa.

Jo olemassa oleva uhka esityksen mukaisen sääntelyn mahdollisesta toteutumisesta rajoittaa tällä hetkellä uusia rekrytointeja ja harjoittelijoiden palkkaamista. Moni apteekkari ymmärrettävästi

empii uusien harjoittelijoiden tai työntekijöiden palkkaamista tilanteessa, jossa mahdollisesti voimaan tuleva sääntely aiheuttaa riskin toiminnan taloudellisen pohjan putoamisesta.

Uhka ehdotusten mukaisesta sääntelystä näkyy myös niissä keskusteluissa, joita liittomme henkilöstö on käynyt apteekkariksi ryhtymistä ja sen seurauksena Aptan jäsenyyttä harkitsevien proviisorien kanssa.

Keskustelujen perusteella on olemassa todellinen huoli siitä, että ehdotetun sääntelyn mukaisessa toimintaympäristössä osa apteekkiluvista jää hakematta ja siten osa paikkakunnista ilman apteekkipalveluja, koska kukaan pätevistä hakijoista ei ole valmis ottamaan vastaan kohtuuttoman yrittäjäriskin mukanaan tuomaa apteekkilupaa.

Kokonaisuus pakottaisi ison osan apteekeista pienentämään henkilöstömääräänsä.

Jäsenistöltä tulleissa yhteydenotoissa on tuotu hyvin seikkaperäisesti ja todellisten liiketoiminnan lukujen valossa esille, miten tämänhetkinen toiminta ehdotetun sääntelyn myötä muuttuisi tappiolliseksi. Tilanteesta seuraavan maksukyvyttömyyden estämiseksi yrityksen taloudellinen tilanne olisi käytännössä pakko korjata henkilöstömenoihin kohdistuvin leikkauksin eli käytännössä irtisanomisin, joka heikentäisi tai jopa vaarantaisi paikallisen lääkejakelun toimivuuden.

Alueen lääkkeitä ja lääkeneuvontaa tarvitsevat kansalaiset kuitenkin pysyvät – samoin kuin apteekkarin vastuu kyseisen alueen lääkehuollosta. Todennäköinen skenaario on, ettei apteekkari voisi enää ammatillisin perustein katsoa kykenevänsä täyttämään vastuutaan riittävän laadukkaasti, vaan hän luopuisi apteekkiluvastaan.

Apteekkari olisi silti velvollinen vastaamaan luvan mukaisesta toiminnasta siihen asti, kunnes lupa myönnettäisiin jollekin toiselle, apteekin vastaanottavalle apteekkarille. Näissä olosuhteissa voidaan ennakoida, että uutta luvan hakijaa tai vastaanottajaa ei helposti löytyisi. Yrittäjäriski olisi realisoitunut tasolle, jolla rahoituksen saaminen kyseiselle liiketoiminnalle olisi mahdotonta.

Sääntely, joka voisi johtaa tällaiseen lopputulemaan ei ole tarkoituksenmukaista, kohtuullista eikä oikeudenmukaista.

Roolimme Suomen apteekkiialalla: Apteekkien työnantajaliitto Apta

Apteekkien työnantajaliitto huolehtii apteekkien työmarkkinaedunvalvonnasta. Liiton jäseninä ovat lähes kaikki Suomen 627 yksityistä apteekkia sekä Yliopiston Apteekki ja Itä-Suomen yliopiston apteekki. Ala työllistää noin 8 300 työntekijää.

Lausuntomme perustuu asiantuntija-arvioille sekä koko Suomen kattavan jäsenistömme lukuisille yhteydenotoille, joista suureen osaan on sisältynyt reaalisen liiketoiminnan lukuja. Yhteydenottojen runsas määrä tukee arviota merkittävistä vaikutuksista.

Kesän aikana lausuttavana olevan säännöspaketin julkaisun jälkeen useat jäsenapteekit ovat ottaneet yhteyttä liittomme neuvontapalveluihin pyytääkseen apua ja neuvoja siihen, että toteutuessaan esitetyt toimenpiteet aiheuttaisivat henkilöstökustannusten vähentämisen toiminnan loppumisen uhalla.

Apteekkien työnantajaliitolle on historiallisesti erittäin poikkeuksellista ottaa kantaa tai lausua lääkesääntelyä koskevista asioista, koska jäsenistömme elinkeino- ja terveystaloudellisesta edunvalvonnasta vastaa pääosin läheinen kumppanimme Suomen Apteekkariliitto. Kesän aikana jäsenistöltämme tulleet lukuisat huolestuneet neuvontapyynnöt ovat johtaneet siihen, että äärimmäisen poikkeuksellisesti lausunnon antamiseen on tällä kertaa päädytty.

Lopuksi

Olemme syvästi huolissamme ehdotetuista muutoksista ja niiden toteutustavoista. Esitetynlainen sääntely kriisiyttäisi Suomen apteekkipalvelut ja lääkehuollon, heikentäen entisestään maan terveydenhuollon jo nyt vaikeaa tilannetta.

Näkemyksemme mukaan hallituksen tavoittelema säästötavoite hoitajamitoituksen toteuttamiselle voidaan saavuttaa myös vaarantamatta apteekkipalveluita ja heikentämättä apteekkien toimintaedellytyksiä sekä alalla toimivien ihmisten, niin työntekijöiden kuin työnantajien, asemaa. Nämä vaikutukset voidaan välttää olemassa olevilla ratkaisuehdotuksilla, joita on tuotu esiin Suomen Apteekkariliiton esityksissä ja lausunnoissa.

Mäkinen Kirsi
Apteekkien työnantajaliitto